

Af Gitte Andersen
Adm. direktør, Signal arkitekter
ga@signal-arki.dk

Den mentale ombygning – udvikling i en sparetid

Både offentlige og private virksomheder står for øjeblikket i en situation, hvor der både skal være fokus på udvikling og nye koncepter for derved at skabe værdi samtidig med, at en finanskriser og yderligere besparelser især i den offentlige sektor skaber nye udfordringer.

Det betyder, at mange af de byggeprojekter, der udbydes i dag har et langt større fokus på at få eksisterende fysiske rammer til at performe bedre, da der ikke er økonomiske ressourcer til at bygge nyt i samme omfang som tidligere.

Udfordringen er derfor: **Hvordan vi kan skabe ressourcefuldhed, så der gives nye muligheder for udvikling i en sparetid?**

Gennem årene er vi hos Signal – i de konkrete byggeprojekter, vi har været involveret i, – stødt på en række dilemmaer som går igen fra projekt til projekt – og som bremser for nytænkning og værdiskabelse. Blandt disse er:

Løsning før behov: Alt for ofte starter man med at lave løsningen på en udfordring før end behovet er udfordret. På den måde sidder man fast i, at fremtiden kun kan skabes ved at gribe i de løsninger, vi anvendte i går. Fortidsforlængelse og vanetænkning bremser for at tænke i innovation, nytænkning og udvikling.

Det innovative paradoks: Det er en forudsætning, at de rådgivere som en kunde får rådgivning fra, evner at udfordre det innovative paradoks for, "hvordan skal jeg vide, hvad jeg skal vælge, hvis jeg ikke ved, hvad jeg kan få?" Det er vores opgave som rådgivere undervejs i en rådgivningsproces at udfordre og åbne mulighedsrummet op for kunden, så nye ressourcer og måder at understøtte behov på synliggøres – og kobles til ny brug af en eksisterende bygning!

Den mentale ombygning!

På Signal har vi i en række projekter været optaget af at kigge på Den mentale ombygning – hvor langt kan vi nå med organisationen og dens behov for værdiskabelse ved udelukkende at udfordre tænkningen for hvordan rum bruges – uden at flytte en væg? Her kan man nå rigtig langt!

Vi kan fra konkrete projekter både i forbindelse med nyfusionerede campus på professionshøjskolerne, projekter i folkeskolen og indenfor kontorbyggeri dokumentere, at der ofte er mulighed for optimering på 30-50 procent af de eksisterende fysiske rammer.

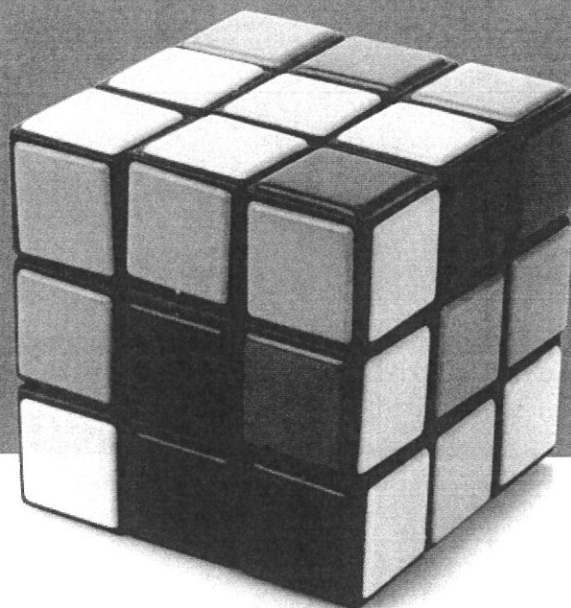
Tænkningen med *Den mentale ombygning* kunne også anvendes i kommune, hvor man på tværs af forvaltninger bragte ledige ressourcer i spil til nye tilbud for borgerne.

Ligeledes kan vi fra konkrete eksempler fra vores analyser af vidensarbejdspladser se muligheder for 30-40 procent bedre udnyttelse af de eksisterende kvm. ved at udvikle på organisationens måder at arbejde på.

Nogle fakta

I forbindelse med de nye campus, der i disse år etableres for en række nyfusionerede uddannelsesinstitutioner, kan vi eksempelvis se, at der er en række uudnyttede ressourcer, der kan vendes til nye muligheder og understøtte strategien. Vi kan dokumentere, at vi kan få plads til nye funktioner, ekstra undervisningstilbud og flere studerende ved at udfordre vanetænkningen for, hvordan rum anvendes i dagligdagen:

- *Campus er ofte tomt efter kl. 14.00 – men vi drifter bygningen i hele døgnet.* Kunne man udfordre at undervisning også kunne finde sted mellem kl. 15.00 – 16.00, så campus blev

aktivt over hele dagen og dermed gav plads til en række nye ekstra læringsfunktioner og faciliteter til de studerende såvel som plads til flere studerende og helt nye undervisningstilbud?

- *Faglokalerne er ofte kun i brug 20 procent af tiden og står elers aflåst og tomme.* Kunne man udfordre at beslægtede fag delte faglokaler – og opbevaring af artefakter blev klaret ved at etablere depoter i forbindelse med lokalerne. Dette ville frigøre plads til nye undervisningstilbud.
- *Vi kan fra datatræk på bookingsystemer på de enkelte campus se, at der ofte er mellem 20-40 procent ledig kapacitet* – lidt forskelligt fra lokation til lokation. Ved observationer på campus af, hvordan rum reelt er booket og anvendt i dagligdagen kan vi se, at der reelt er en ledig kapacitet på mellem 30-60 procent på de enkelte lokationer. Kunne man forestille sig, at disse rum blev konverteret til nutidige læringsrum, der i langt højere grad understøtter moderne pædagogik og diversitet i undervisningstilbud?
- *Mange uddannelser kæmper med store frafald på studiet de første studieår* – det er dyrt for velfærdssamfundet. Samtidig ved vi at ved at etablere studiearbejdspladser på campus til de studerende, så de bliver en aktiv del af en social studiekultur mindskes frafaldet fra studiet. Kunne man forestille sig, at dele af de mange uudnyttede kvm. blev konverteret til studiearbejdspladser
- *Oftentimes ser vi at lærerne forlader campus straks efter den planlagte undervisning er afsluttet.* Kunne man forestille sig at man brugte dele af de ledige m² til at give lærerne forberedelsespladser, hvor de i tværfaglige arbejdsmiljøer kunne udvikle nye og tværfaglige undervisningstilbud – som vel er en del af den ønskede værdiskabelse for de nyfusede uddannelser? Samtidig kunne dette udfordre den "privatpraktiserende lærer" til at blive på campus og sende et klart signal til de studerende om at vi tager jer alvorligt – at synliggøre deres egen forberedelse og være tilgængelige for de studerende mellem undervisningen?

- *Vi ser, at princippet om, at elever har en hjemklasse som de har personligt ejerskab til stadig er grundlaget for organisering af meget undervisning.* Samtidig ser vi, når vi trækker data på en typisk dag for en studerende, at de kun tilbringer max. 2/3 af deres undervisning i klasselokalet. Kunne man udfordre ejerskabet til m² – så en række klasser på samme årgang havde fælles ejerskab til en gruppe af rum, og bevægede sig rundt mellem disse afhængig af undervisning og dermed give plads til flere undervisningstilbud i de samme rum såvel som diversitet i indretning af rummet?

Dette er kun nogle få eksempler – vi har en lang række yderligere muligheder i skuffen. Vi kan dokumentere at der ligger yderligere udviklingsressourcer hvis de enkelte campuslokationer på tværs deles om faciliteter – så alle ikke skal have alt på hvert enkelt campus, men at hvert campus har noget særligt de andre lokationer af og til også har brug for – at vi tilsammen har mere end hver for sig. OG at vi begynder at tænke i fælles ejerskab og fælles ressourcer – som et egentligt fusioneret campus!

Den mentale ombygning giver nye muligheder for optimering: For bygningsfysisk giver det en fleksibel brug af rum, flerfunktionelle fællesfaciliteter, integration af nye funktioner, udfordring af ejerskab til kvadratmetre, mulighed for fleksibelt og flytbart inventar for derved at give flere undervisningsmuligheder. For læringskulturen er gevinsterne mulighed for et aktivt campus over hele dagen.

Det er desværre ikke altid der, hvor vi i dag lægger byggekroerne og måske hænger det sammen med at vi, når det drejer sig om byggeri, altid starter med at definere forandringer som et byggeprojekt, der involverer ændringer af bygningsdele frem for et forandringsprojekt, der også involverer ændringer hos brugerne af bygningen.

Der er rigtig meget økonomisk, bygningsfysisk, social og adfærdsmæssig bæredygtighed i at anvende *Den mentale ombygning* som en arbejds metode, der bringes i spil inden de konkrete byggeprojekter formuleres. ■